

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
179/2023	Fylkesrådet	16.05.2023

Høring - Forslag til utredningsprogram for havbruk til havs

Sammendrag

I denne saken gir fylkesrådet innspill til «Høring – Forslag til utredningsprogram for havbruk til havs».

Fiskeridirektoratet har sendt forslag til utredningsprogram for havbruk til havs for områdene Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken på høring. Høringsfrist er satt til 24. mai. Fylkeskommunen har sendt anmodning om utsatt frist fram til 15. juni, men dette ble ikke innvilget.

Det følger av laksetildelingsforskriften kapittel 4 at konsekvensvurderinger av havbruk til havs skal utføres i to delprosesser.

- Offentlig overordnet konsekvensvurdering
- Prosjektspesifikk konsekvensvurdering

Forslag til utredningsprogram for havbruk til havs for de tre områdene fastslår hva den offentlig overordnede konsekvensutredningen skal belyse. Fra bestillingen fra departementet slås det fast følgende tema skal berøres:

- Konsekvenser for miljø
- Hensyn til fiskevelferd
- Sameksistens med andre marine næringer

Fylkesrådet registrerer at utredningsområdet blir omtalt som «Trænabanken», noe som kan oppfattes misvisende, ettersom Trænabanken er navnet på en kjent, viktig fiskebanke. Det er viktig å presisere at området som nå utredes for havbruk til havs ikke sammenfaller med denne viktige fiskebanken.

Fylkesrådet er positiv til at Trænabanken er utpekt som ett av tre områder langs kysten som skal undersøkes nærmere med tanke på havbruk til havs, og at det nå legges frem forslag til utredningsprogram for slik virksomhet.

Fylkesrådet er positiv til at den offentlig overordnede konsekvensvurderingen skal basere seg på eksisterende relevant og tilgjengelig kunnskap. Det foreligger mye kunnskap i utredninger av området utenfor Helgeland, blant annet etablert og planlagt næringsvirksomhet i området, kunnskap om strøm-, vind- og bølgeforhold, eksisterende kunnskap om bunnforhold, samt kartlagte naturverdier.

Fylkesrådet ber Fiskeridirektoratet om å ha søkelys på synergier mellom ulike offshorenæringer i utredningen av Trænabanken, spesielt inn mot havvind, siden utredningsområdet for havvind «Nordvest A» overlapper med omtrent halve utredningsområde for havbruk til havs.

Fylkesrådet understreker behovet for god medvirkning fra sentrale interessenter i den videre utredningen av Trænabanken. Det er avgjørende med god dialog og sameksistens mellom ulike brukere av norsk sokkel, herunder fiskeri, og at etablering av havbruk til havs skjer på naturens premisser og med god kunnskap om miljøkonsekvensene.

Fylkesrådet vil understreke at det er viktig at den offentlig overordnede konsekvensvurderingen får belyst de samfunnsmessige virkninger godt. Havbruk til havs har et stort potensial til verdiskaping og arbeidsplasser, spesielt på land regionalt. Fylkesrådet mener det er spesielt viktig at konsekvensvurderingen beskriver systemer som sikrer ringvirkninger til regioner som ligger nærmest opp til etablerte havbruksanlegg til havs, og mener dette må bli utredet som et eget hovedtema i konsekvensvurderingen.

Bakgrunn

Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har på bestilling fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) kartlagt og identifisert aktuelle områder for havbruk til havs. Områdene ble presentert i rapporten Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs (Fiskeridirektoratet, 2019). Av totalt 27 områder, ble 11 pekt ut som aktuelle kandidater for konsekvensutredning.

NFD gav Fiskeridirektoratet en ny oppgave høsten 2021, som gikk ut på å foreslå tre områder for konsekvensutredning. Direktoratet ble bedt om å fortrinnsvis peke på et område sør, et midt og et nord i landet. Fiskeridirektoratet fikk samtidig bestilling om å utarbeide forslag til utredningsprogram for de områdene som ble besluttet utredet.

Til høring av høringsnotatet «Havbruk til havs – tre områder til uttalelse», ved utgangen av 2021, ba Fylkesråden for plan og næring Fiskeridirektoratet om å realitetsvurdere områdene Trænabanken og Sklinnabanken for konsekvensutredning. Disse to områdene var i utgangspunktet ikke foreslått tatt med i de tre områdene for videre utredning. På bakgrunn av flere innspill som kom inn ved høringen «Havbruk til havs – tre områder til uttalelse», gjennomførte Fiskeridirektoratet en ny høring angående områdene Trænabanken og Sklinnabanken.

I juli 2022 ble rapporten «Anbefaling av tre områder for havbruk til havs» (Fiskeridirektoratet, 2022) overlevert NFD. Her anbefalte Fiskeridirektoratet konsekvensvurdering av de tre områdene «Norskerenna sør», «Frøyabanken nord» og «Trænabanken». Områdene ble så besluttet vedtatt for konsekvensutredning ved Kongen i statsråd 11.november 2022.

Etter at den overordnede konsekvensvurderingen av området er gjennomført avgjør Kongen i statsråd om hele eller deler av området kan lyses ut.

Problemstilling

Dette høringsforslaget omhandler et forslag til utredningsprogram for havbruk til havs for de tre

områdene Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken. Utredningsprogrammet fastslår hva den offentlig overordnede konsekvensvurderingen skal belyse. Fra bestillingen fra departementet er de tre hovedtemaene som skal belyses konsekvens for miljø, hensyn til fiskevelferd og sameksistens med andre næringer.

Forslaget viser til overordnede føringer og regelverk, metodikk og problemstillinger for utredning, avbøtende tiltak på overordnet nivå og medvirkning og videre prosess. Som vedlegg til forslaget følger en beskrivelse av hvert av de tre utredningsområdene, dagens situasjon og kunnskapsgrunnlag. Fiskeridirektoratet ønsker høringsinstansenes innspill i saken.

Sjøområdene for havbruk til havs ligger utenfor fylkesgrensa og plan- og bygningslovens virkeområde. Etablering av havbruk til havs har potensiale for å gi store ringvirkninger til regionen, og det blir viktig at havbruks- og leverandørindustrien i Nordland får ta del i satsningen.

Drøfting

Havbruk til havs utenfor Helgeland er viktig for utviklingen i nord. Videre vekst i oppdrettsnæringa kystnært er utfordrende, fordi det er stort press på egnet sjøareal. Næringas videre vekst begrenses av utfordringer med lakselus, sykdom, smittesoner og knapphet på «ledige» arealer med gode strøm- og oksygenforhold, for å kunne drive miljømessig forsvarlig. Nå ser man til mer eksponerte områder, som ligger utenfor kommune- og fylkesgrensene. Havbruk til havs vil kunne gi oppdrettsnæringa mulighet til å vokse, slik at en kan øke produksjonen og eksporten av sunn og bærekraftig mat.

I høringsnotatet til forslag til etablering av tillatelsesregime for havbruk til havs skriver Nærings- og fiskeridepartementet at kunnskapshull kan identifiseres i den overordnede konsekvensvurderingen, men at det ikke kreves forskning for å kunne gjennomføre konsekvensvurderingen. Det står videre at det vil være begrenset hvor detaljert en konsekvensvurdering kan være på et overordnet stadium. Interesser og verdier som må inngå i den overordnede konsekvensvurderingen er blant annet etablert og planlagt næringsvirksomhet i området, kunnskap om strøm-, vind- og bølgeførhold, eksisterende kunnskap om bunnforhold, samt kartlagte naturverdier.

Samfunnsmessige virkninger

Det er viktig at en utbygging av havbruk til havs på Trænabanken gir muligheter for oppdrag til leverandør- og havbruksindustrien i nærområdene. Fylkestinget har tidligere spilt inn at man legger til grunn at en kommende konsekvensvurdering også omfatter etablering av systemer som sikrer ringvirkninger til regioner som ligger nærmest opp til etablerte havbruksanlegg til havs.

For Nordland sin del er det svært positivt at næringsaktører og regionråd i Nordland har gitt til kjenne interesser i saken. Vi viser til uttalelse til Fiskeridirektoratet datert 26. november 2021, fra klyngene Havbruksnettverk Helgeland, Arctic Cluster Team og Olje- og gassklynge Helgeland, samt Indre Helgeland Regionråd og Helgelandsrådet.

Andre marine næringer

NVE har hatt i oppdrag fra Olje- og energidepartementet å identifisere nye områder for fornybar energiproduksjon til havs. Oppdraget ble overlevert til Olje- og energidepartementet 25. april 2023. Rapporten for lokalisering av havvind har et utredningsområde, Nordvest A, som

overlapper med ca. halve utredningsområdet for havbruk til havs Trænabanken.

Det er boret tre letebrønner innenfor utredningsområdet Trænabanken og området overlapper med fire aktive utvinningstillatelser. Oljedirektoratet skriver i sitt innspill til Sklinnabanken og Trænabanken i 2022, at området har betydelig petroleumspotensial og det forventes å være interesse fra petroleumsindustrien for disse områdene også i framtiden.

I utredningene som går inn på sameksistens med andre offshorenæringer som petroleum og havvind er det også viktig å se på mulige synergier som gjør det mulig å utnytte arealene mest mulig effektivt. I ringvirkningsanalysen Menon gjorde om havvind på Helgeland i 2022 pekte de på synergier knyttet til infrastruktur og kompetansedeling. Spesielt må det sees på muligheter for sameksistens og samarbeid mellom havvind og havbruk til havs, siden begge er nye næringer som utredes for området utenfor Helgeland.

Fiskerinæringa er ei stor, viktig og fornybar næring for Nordland, med mange regionale arbeidsplasser og høy verdiskaping. Det er stort press på sjøareal, og viktige fiskeriinteresser og ressursområder må ivaretas, for å sikre fiskerinæringas videre eksistens og utviklingspotensial. Det er lite fiskeriaktivitet innenfor størstedelen av utredningsområdet for havbruk til havs utenfor Nordland, men innenfor en mindre del av utredningsområdet viser Fiskeridirektoratet sine analysekart at det har blitt tatt store sildefangster. Havforskningsinstituttet har kartlagt to gytevandingsområder for sild som går gjennom deler av utredningsområdet. Det er viktig at fiskeriorganisasjonene blir involvert tidlig, for å belyse fiskerinæringas bruk av området. Dersom det kommer fram at det finnes viktige fiskeriinteresser innenfor en mindre og avgrensbar del av området, må en ivareta disse videre i prosessen, slik at en oppnår sameksistens mellom havbruk og fiskeri.

Miljø

Det er kun gjennomført kartlegginger av bunnen, med koraller og svamper, i en liten del av utredningsområdet, og ytterligere kartlegginger av slikt marint biologisk mangfold vil først skje ved prosjektspesifikk konsekvensvurdering. Utredningsområdet Trænabanken for havbruk til havs overlapper delvis med det foreslåtte Særlig Verdifulle Områder (SVO) Kystsonen Lofoten, i nord- og nordøst. SVO-er gir ikke direkte virkninger i form av begrensninger for næringsaktivitet, men signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i disse områdene.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesråden er tilfreds med at Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har pekt ut Trænabanken er som ett av tre områder langs kysten som skal konsekvensvurderes for etablering av havbruk til havs. Fylkesråden vurderer havbruk til havs til å ha et stort potensial for å kunne gi ringvirkninger og aktivitet langs nordlandskysten, i form av verdiskaping og nye arbeidsplasser for aktører innen havbruk, men også tilknyttede næringer, som leverandørindustri, transport, bearbeiding og videreforedling mm. Dette er i tråd med flere satsningsområder i Nordland fylkeskommunes nylig vedtatte marine strategi, spesielt målet om videreutvikling av leverandørnæringen i regionen.

Fylkesråden registrerer at utredningsområdet blir omtalt som «Trænabanken», noe som kan oppfattes misvisende, ettersom Trænabanken er navnet på en kjent, viktig fiskebanke. Det er viktig å presisere at området som nå utredes for havbruk til havs ikke sammenfaller med denne viktige fiskebanken.

Fylkesråden konstaterer at havbruk til havs er nytt, og at det i dag ikke er etablert et system for å sikre regionale ringvirkninger av slik aktivitet. Det er svært viktig at det etableres et slikt system,

og fylkesråden vil anmode om at dette inkluderes i en konsekvensvurderingsprosess.

Fylkesråden ber Fiskeridirektoratet om å ha søkelys på en mest mulig effektiv utnyttelse av arealene til havs, og se på mulige synergier mellom ulike offshorenæringer i utredningsarbeidet. I ringvirkningsanalysen «Havvind på Helgeland» (2022) sier Menon:

«Vi ser at en havvindsatsing på ytre Helgeland vil kunne bidra med betydelig næringsspesifikk sysselsetting. Samtidig er det identifisert flere positive synergier og samhandlingseffekter med tilgrensende næringer. Samlet sett kan næringslivet på Helgeland underbygge både næringsøkonomiske og klimapolitiske målsettinger i Hurdalsplattformen og direkte støtte opp under regjeringens eksportreform «Hele Norge eksporterer».

Nå utredes mulighetene for to nye offshorenæringer i Nordland. Fylkesråden ber om at utredningen av havbruk til havs på Trænabanken sees i sammenheng med utredningen av havvind for området «Nordvest A».

Fylkesråden peker på at det er avgjørende med god sameksistens mellom ulike brukere av norsk sokkel, herunder fiskeri, og at etablering av havbruk til havs skjer på naturens premisser og med god kunnskap om miljøkonsekvensene. God og tidlig dialog gir mulighet for god sameksistens mellom havbruk til havs, fiskeri og andre interessenter.

Medvirkning

Det er sendt forespørsel til medvirkningsrådene. Innspill er ikke mottatt.

Konsekvenser

Økonomiske og personellmessige konsekvenser

Saken har ingen økonomiske eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune, både på kort og på lang sikt.

Andre konsekvenser

Saken har ingen konsekvenser for likestilling, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold, samfunnsansvar ved anskaffelser og evt. andre relevante forhold. Det er vurdert at saken ikke har folkehelsemessige konsekvenser

Vedtakskompetanse

Det vises til Fylkestingssak 31/2020 – Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget, hvor det i pkt. 6.5, heter at:

«Myndighet til å avgi uttalelse i høringssaker om lovforslag, offentlige utredninger og om endring av nasjonal politikk, tilligger fylkestinget. Fylkesrådet kan likevel avgi uttalelse i slike saker når tidsfrister ikke muliggjør behandling i fylkestinget».

Det planlegges utarbeidet en egen sak til fylkestinget, hvor det orienteres om fylkesrådets vedtak.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet støtter i all hovedsak innholdet i høringen av forslag til utredningsprogram for havbruk til havs. Forslaget som foreligger skal gi gode arealavklaringer og sikre sameksistens mellom ulike marine næringer.
2. Fylkesrådet er positiv til at Trænabanken er utpekt som ett av tre områder langs kysten som skal undersøkes nærmere med tanke på havbruk til havs, og at det nå legges frem forslag til utredningsprogram for slik virksomhet. Vi ber Fiskeridirektoratet se på følgende innspill:
 - Fylkesrådet konstaterer at havbruk til havs er nytt, og at det i dag ikke er etablert et system for å sikre regionale ringvirkninger av slik aktivitet. Det er svært viktig at det etableres et slikt system, og fylkesrådet vil anmode om at dette utredes som et eget hovedtema i en konsekvensvurderingsprosess.
 - Fylkesrådet mener at framtidige inntekter fra havbruk til havs skal være en del av Havbruksfondet og fordeles til kommuner og fylkeskommuner med kystlinje på samme måte som Havbruksfondet fungerer i dag.
 - Fylkesrådet forventer at det tilrettelegges for at leverandør- og havbruksindustrien i regionen kan ta del i utviklingen av havbruk til havs, utenfor kysten av Nordland. En satsning på havbruk til havs vil kunne generere nye arbeidsplasser både i etablerings- og driftsfasen, og disse bør i størst mulig grad tilfalle virksomhetens nærområder (Nordland).
 - Fylkesrådet understreker behovet for god medvirkning fra sentrale regionale og lokale interessenter i den videre utredningen av Trænabanken. Det er viktig å sikre en bærekraftig sameksistens mellom ulike brukere av området, herunder fiskeri. Slike prosesser er allerede i gang når det gjelder Trænabanken.
 - Fylkesrådet registrerer at utredningsområdet Trænabanken overlapper med NVEs forslag til områder for utbygging av havvind. Fylkesrådet mener det bør sikres utviklingsmuligheter både for havvind og havbruk til havs innenfor området, og ber Fiskeridirektoratet ha fokus på synergier mellom havbruk til havs, havvind og fiskerier i utredningen av Trænabanken. På generelt grunnlag er det viktig å sikre god og arealeffektiv bruk av havområdene.

Bodø den 12.05.2023
Linda Helén Haukland
fylkesråd for plan og næring
sign

16.05.2023 Fylkesrådet
FRÅD-179/2023

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt

Vedlegg:

Tittel

Kart.Havbruk til havs

Høring - Forslag til utredningsprogram for havbruk til havs

Forslag til utredningsprogram for havbruk til havs. Områdene

Norskerenna sør, Frøyabanken nord og Trænabanken..pdf

DokID

853120

837294

837295